

Jadwiga Galka

Uniwersytet Jagielloński
Wydział Biologii i Nauk o Ziemi
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej
jadwiga.galka@uj.edu.pl

WPŁYW PERMANENTNYCH MIGRACJI ZAGRANICZNYCH NA ZMIANY REGIONALNYCH UKŁADÓW ZALUDNIENIA W POLSCE

Streszczenie: Celem artykułu jest określenie wpływu permanentnych migracji zagranicznych Polaków na zmiany przestrzennych układów zaludnienia w Polsce w latach 2004-2012. W pracy wykorzystano dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące wyjazdów na pobyt stały według gmin. Aby zrealizować ten cel zastosowano szereg metod badawczych, w tym m.in. opracowano typogram relacji ruchu naturalnego i bilansu migracji zagranicznych na pobyt stały dla uśrednionych wartości przyrostu naturalnego i salda migracji dla trzech przekrojów czasowych 2004-2006, 2007-2009, 2010-2012.

Badania wykazały nieznaczny wpływ permanentnych migracji zagranicznych na zmiany zaludnienia w gminach Ziemi Odzyskanych oraz województw małopolskiego i podkarpackiego, gdzie były one niwelowane przyrostem naturalnym. Natomiast niekorzystny wpływ permanentnych migracji zagranicznych odnotowano w gminach leżących w pasie od województwa dolnośląskiego, przez opolskie, śląskie, świętokrzyskie, podlaskie i lubelskie. Tereny te od kilkudziesięciu lat traciły ludność w wyniku naturalnych procesów starzenia się populacji oraz emigracji. Procesy depopulacyjne dodatkowo nasiliły się po 2004 r., kiedy wyjechała spora część osób z tych terenów. Można więc przypuszczać, że powstałe w ten sposób nowe sieci migracyjne będą z kolei podstawą do występowania następnych wyjazdów.

Słowa kluczowe: permanentne migracje zagraniczne, typologia migracji, Polska.

Wprowadzenie

Współczesne migracje ludności, czyli te, które wystąpiły po 1 maja 2004 r., są jednym z ważniejszych czynników warunkujących rozwój demograficzny Polski. Dlatego temat ten cieszył się dużym zainteresowaniem naukowców róż-

nych dyscyplin naukowych, m.in. geografów, demografów i socjologów [Długosz, 2012; Grabowska-Lusińska i Okólski, 2009; Kaczmarczyk, 2005; Drinkwater, Eade i Garapich, 2006; Śleszyński, 2006]. Z badań tych wynika, że skala poakcesyjnych wyjazdów zagranicznych Polaków była ogromna. Według różnych szacunków w pierwszych latach akcesji 2004-2006 z Polski wyjechało około 1,5 mln osób, głównie do Wielkiej Brytanii, Irlandii oraz Niemiec [Kłos, 2006]. Natomiast najnowsze szacunki GUS dotyczące tylko migrantów czasowo przebywających za granicą mówią już o 2,06 mln osób (stan na koniec 2011 r.). Tendencja jest więc wzrostowa.

Wyniki badań dostarczają argumentów, że liberalizacja przepisów regulujących dostęp do rynków krajów „starej 15” była głównym wyznacznikiem kierunków wyjazdów Polaków. W puli krajów docelowej emigracji Polaków, obok Niemiec i USA, znalazły się nowe kraje, tj. Irlandia oraz Wielka Brytania.

Współczesne migracje Polaków są bardzo zróżnicowane pod względem motywów emigracji oraz czasu ich trwania. Najważniejszym motywem wyjazdów jest cel ekonomiczny, natomiast długość pobytu za granicą jest zróżnicowana i jak wykazały badania zależy od obranej wcześniej strategii migracyjnej. Opierając się na dotychczasowej literaturze możemy wnioskować, że zdecydowana większość Polaków, którzy obecnie przebywają za granicą, nie wróci do Polski w ciągu następnych kilkudziesięciu lat. Dlatego warto się zastanowić nad skutkami, jakie spowodowane zostały tymi migracjami w skali lokalnej.

Celem artykułu jest próba określenia wpływu permanentnych migracji zagranicznych Polaków na zmiany przestrzennych układów zaludnienia w Polsce w latach 2004-2012. W pracy wykorzystano dane dotyczące wyjazdów na pobyt stały pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego. Dane te, mimo dużego niedoszacowania wynikającego z niedopełnienia obowiązku meldunkowego przez Polaków, są jedynymi danymi na poziomie gmin, które pozwalają na tak szczegółowe analizy.

1. Metody badań

Aby zrealizować ten cel zastosowano następujące metody badawcze: analizę danych statystycznych, obliczono wskaźniki dynamiki zmian liczby ludności w latach 2004-2012 oraz opracowano typogram relacji ruchu naturalnego i bilansu permanentnych migracji zagranicznych dla uśrednionych wartości przyrostu naturalnego i salda migracji dla trzech podokresów, które różnią się skalą wyjazdów z Polski:

- 1) 2004-2006 – pierwsza fala obejmująca największą liczbę emigrujących w 2006 r.;

- 2) 2007-2009 – druga fala wyjazdów, w której zmniejszyła się skala emigracji, co było spowodowane rozwojem kryzysu ekonomicznego na świecie;
- 3) 2010-2012 – trzecia fala, w której zaobserwowano wzrost emigracji za granicę.

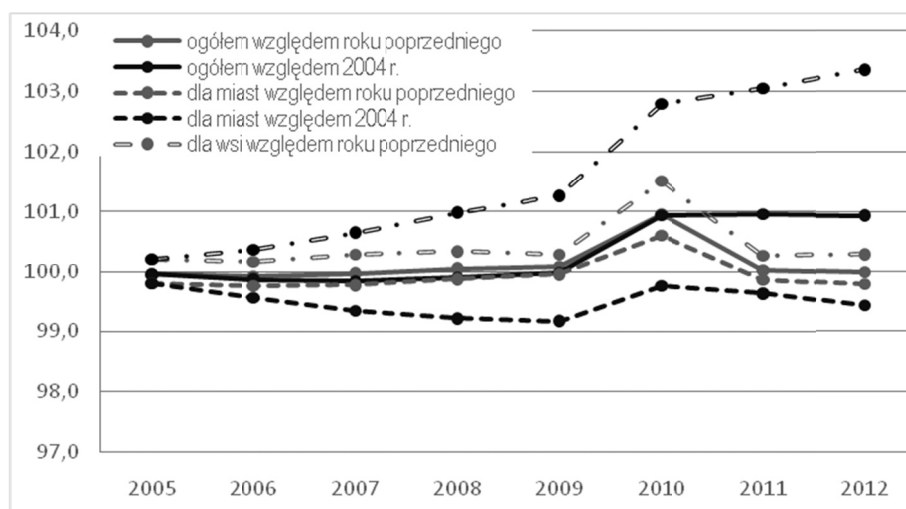
Wpływ permanentnych migracji zagranicznych na zmiany ludnościowe w gminach został określony przez opracowany typogram relacji ruchu naturalnego i ruchu migracyjnego (ale pod uwagę wzięto tylko bilans migracji zagranicznych). Opracowany typogram opierał się na znanej procedurze Webba, która jest jedną z najbardziej znanych metod pomiaru zależności między przyrostem (ubytkiem) naturalnym oraz dodatnim (ujemnym) saldem migracji, które z kolei warunkują określony typ przyrostu rzeczywistego ludności [Runge, 2007, s. 182-185]. Ponieważ zostały zachowane założenia metody Webba, warto w tym miejscu przywołać jej konstrukcję. Teoretycznie możliwe są cztery układy – albo oba składniki przyrostu rzeczywistego ludności są dodatnie albo ujemne i wówczas rezultat jest odpowiednio dodatni albo ujemny, albo też jeden składnik jest ujemny a drugi dodatni i wówczas rezultat zależy od tego, który składnik przeważa. Przewaga składników dotyczy również tych elementów, które mają jednaki znak. W rezultacie otrzymujemy 8 kombinacji. Na osi odciętych przedstawia się saldo migracji (+ lub – x), a na osi rzędnych saldo ruchu naturalnego (+ lub – y). Równocześnie na przekątnych osiach przedstawia się przyrost rzeczywisty (R) i względną rolę obu składników przyrostu (α). Osiem sektorów oznaczonych literami pomaga podzielić badane jednostki na typy. Na prawo od przekątnej $y = -x$ znajdują się jednostki o przyroście rzeczywistym dodatnim (A, B, C, D), przy czym różnią się one tym, że przyrost naturalny przewyższa straty migracyjne (A) bądź przeważa nad przyrostem migracyjnym (B). W obu przypadkach współczynnik α jest ujemny. Typ C określa jednostki, w których przyrost migracyjny góruje nad przyrostem naturalnym, a typ D – jednostki, w których przyrost migracyjny jest większy od ubytku naturalnego. Zarówno w typie C, jak i D współczynnik α jest dodatni. Pozostałe cztery sektory obejmują typy jednostek z ubytkiem absolutnym wynikającym z przewagi ubytku naturalnego nad imigracją (E) lub emigracją (F) bądź przewagi emigracji nad ubytkiem (G) lub przyrostem naturalnym (H). Współczynniki α są parami dodatnie (E, F) lub ujemne (G, H) [Jędrzejczyk, 2001, s. 140].

Zważywszy na skalę emigracji po 2004 r. należałoby sądzić, że wpływ migracji będzie wyższy. Jednak zastosowanie zarówno założeń metody Webba, jak i danych GUS do opracowania niniejszego typogramu wpłynęło na wynik badania.

2. Dynamika przyrostu rzeczywistego ludności w latach 2004-2012

W latach 2004-2012 zaobserwowano nieznaczny wzrost liczby ludności Polski. Wskaźnik dynamiki liczony względem 2004 r. wynosił ponad 100% we wszystkich analizowanych latach. Również wskaźnik dynamiki liczony względem roku poprzedniego utrzymywał się na podobnym poziomie (100%). Zaobserwowano natomiast silne dysproporcje między rozwojem demograficznym miast oraz wsi (rys. 1).

W ciągu dziewięciu analizowanych lat miasta systematycznie traciły ludność, jej liczba w latach 2004-2012 spadła o 0,6%, natomiast liczba ludności na terenach wiejskich wzrosła o 3,4%. W badanym okresie wyraźnie widać wpływ przemian transformacyjnych, jakie dokonują się w Polsce od 1989 r. Zmianie uległy kierunki migracji ludności i obecnie dominuje typ przemieszczeń ze wsi do miast. Jest to związane z wejściem głównych polskich miast w fazę suburbanizacji, która w sensie demograficznym polega na spadku liczby ludności w miastach centralnych oraz jej wzroście w strefach podmiejskich. Do suburbiów migrują głównie młode osoby, które albo już posiadają dzieci, albo dążą do powiększenia rodziny. W konsekwencji wzrasta przyrost naturalny na tych terenach.

Rys. 1. Dynamika zmian liczby ludności w Polsce w latach 2004-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza danych na poziomie gmin wykazała nierównomierny rozwój demograficzny kraju. Polska dzieli się na dwa typy obszarów: o przyroście liczby ludności oraz o ubytku liczby ludności (rys. 2). Obszary przyrostu liczby ludno-

ści zaobserwowano w specyficznych regionach kraju. Były to przede wszystkim strefy podmiejskie dużych miast (np. Warszawy, Poznania, Trójmiasta, Krakowa, Bydgoszczy, Torunia i Wrocławia). Przyrost ludności na tych terenach wynikał głównie z rozwoju procesów suburbanizacji i napływu młodej ludności z miast centralnych. Przyrost ludności wystąpił również na terenach, które tradycyjnie charakteryzowały się wysokimi wartościami przyrostu naturalnego, tj. Podhale, województwo małopolskie, podkarpackie oraz Kaszuby. Kolejnymi obszarami przyrostu rzeczywistego ludności były miasta o lokalnych funkcjach, które w dalszym ciągu przyciągały okoliczną ludność, np. Biłgoraj, Nowy Targ.

Rys. 2. Dynamika liczby ludności w latach 2004-2012 wg gmin

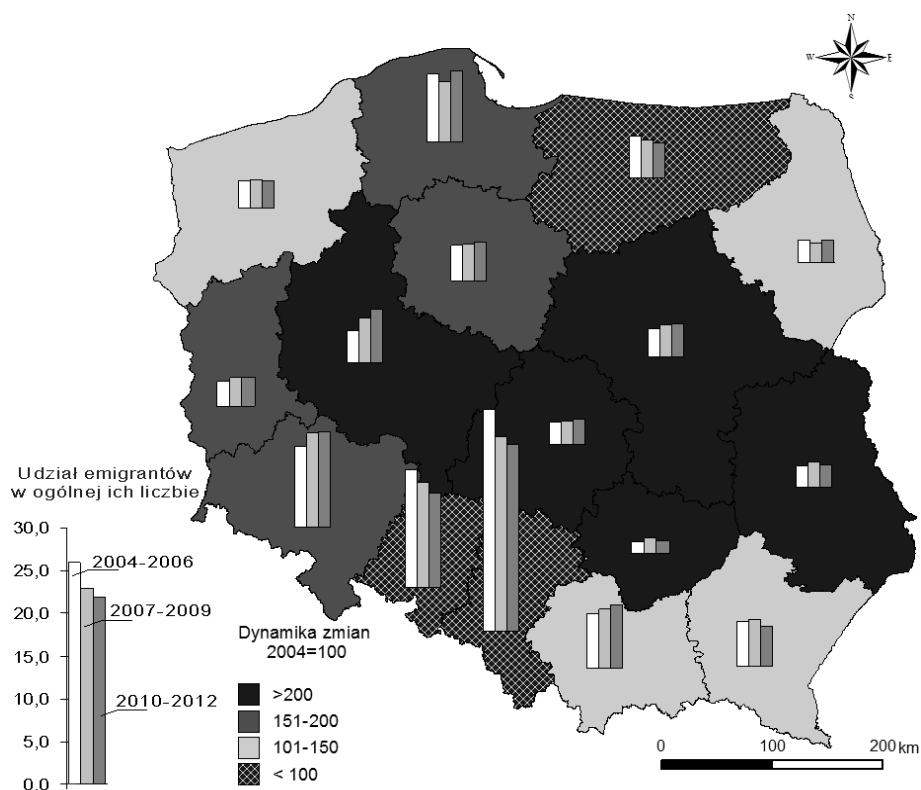
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ubytek rzeczywisty ludności odnotowano natomiast na peryferyjnych obszarach Polski położonych wzdłuż wschodniej granicy kraju od gminy Giby na północy po Lubyczę Królewską na południu. Obszary depopulacji zlokalizowane były również na terenach wiejskich, które leżą poza strefą obszarów metropolitalnych oraz stolic województw, np. w łódzkim, mazowieckim czy świętokrzyskim. Depopulacją (wyludnianiem) objęte było także prawie całe województwo opolskie, które w wyniku długotrwałych ruchów migracyjnych do Niemiec traciło ludność, oraz konurbacja górnośląska, która w wyniku procesu restrukturyzacji stała się obszarem dotkniętym bezrobociem strukturalnym i problemami społecznymi.

3. Wpływ migracji zagranicznych na zmiany regionalnych układów zaludnienia

O przyroście rzeczywistym ludności decyduje ruch naturalny oraz saldo migracji. Jak już to zostało wcześniej wspomniane, po 2004 r. z Polski wyjechało ponad 2 mln osób. Regiony ich pochodzenia były dosyć mocno zróżnicowane. Dlatego wpływ migracji zagranicznych będzie również przestrzennie zróżnicowany. Analiza dynamiki zmian liczby emigrantów na pobyt stały w latach 2004-2012 wykazała największy wzrost liczby emigrujących w województwach centralnej i wschodniej Polski (wielkopolskie, świętokrzyskie, mazowieckie, podlaskie i lubelskie). Zważywszy na to, że udział emigrantów z tych województw w ogólnej liczbie wyjeżdżających definitywnie z Polski był niewielki, zachodzi podejrzenie co do przyczyn tego stanu (rys. 3). Otóż dynamika zmian liczby emigrantów była wysoka (ponad 200%), ponieważ wcześniej z tych regionów niewiele osób decydowało się na wyjazd na stałe, a nawet niewielki wzrost wymeldowań spowodował wzrost wartości wskaźnika. Należy dodać, że na tych terenach występowały inne formy migracji, tzn. migracje czasowe oraz o charakterze sezonowym, co powodowało stałą cyrkulację osób między Polską a zagranicą i wpływało na niski poziom wymeldowań z pobytu stałego.

Duży wzrost liczby emigrantów nastąpił także w województwach dolnośląskim, lubuskim i pomorskim. Było to związane z pojawieniem się nowych możliwości wyjazdu dla osób, które dotychczas nie posiadały sieci migracyjnych w krajach „starej 15”. Niewielki wzrost wyjazdów odnotowano natomiast w województwach małopolskim, podkarpackim, zachodniopomorskim, które już od połowy XIX w. należały do regionów emigracyjnych. W przypadku województwa podlaskiego niski wskaźnik dynamiki wynikał z niewielkiej skali wyjazdów zagranicznych ludności spowodowanej kurczeniem się zasobów migracyjnych w regionie w całym badanym okresie.

Rys. 3. Dynamika emigracji na pobyt stały i udział emigrantów w ogólnej ich liczbie wg województw w latach 2004-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z kolei spadek dynamiki wymeldowań odnotowano w trzech województwach: śląskim, opolskim i warmińsko-mazurskim. Były to regiony o dobrze rozwiniętych sieciach migracyjnych, zwłaszcza w Niemczech, oraz należące do słabiej rozwiniętych gospodarczo terenów. Ujemną dynamikę należy wiązać z ogólnie spadającą liczbą osób w wieku mobilnym, które są najbardziej skłonne do wyjazdów za granicę. W przypadku województwa opolskiego sytuacja jest dodatkowo skomplikowana przez masowe migracje, zwłaszcza ludności autochtonicznej, do Niemiec od kilkudziesięciu lat. Z badań wynika, że do liczy emigrantów stałych w tym województwie, którą podaje GUS, należy dodać ok. 90-100 tys. osób, które permanentnie przebywają za granicą [Jończy i Rokita-Poskart, 2012, s. 5].

Analiza wyjazdów w układach regionalnych wykazała, że głównymi regionami wysyłającymi emigrantów na pobyt stały były niezmiennie województwa: śląskie, opolskie i dolnośląskie, z których wyjechało najwięcej osób w latach

2004-2012 (rys. 3). Odsetek wyjazdów z województwa śląskiego był najwyższy we wszystkich analizowanych przekrojach, przy czym najwyższe wartości odsetka wyjazdów odnotowano w pierwszej fazie. Najmniejszy odsetek emigrantów definitywnych odnotowano natomiast w województwach charakteryzujących się brakiem tradycji migracyjnych, przeważnie rolniczym charakterem oraz zaawansowanymi procesami starzenia się populacji (np. woj. lubelskie i świętokrzyskie) oraz w województwach przygranicznych, gdzie ludność bardzo często podejmowała zatrudnienie za granicą i nie musiała zmieniać swojego miejsca zamieszkania (np. zachodniopomorskie i lubuskie).

Aby zweryfikować, który składnik przyrostu ludności rzeczywiście decydował o zmianach ludnościowych Polski, przeprowadzono typologię przyrostu naturalnego i migracyjnego (tabela 1).

Tabela 1. Typologia przyrostu naturalnego i migracyjnego wg województw w latach 2004-2012

Województwo	Typy								
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dolnośląskie	F	F	G	F	G	F	G	F	F
Kujawsko-pomorskie	A	A	H	A	A	A	A	A	H
Lubelskie	E	E	G	F	F	E	F	F	F
Lubuskie	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Łódzkie	F	F	F	F	F	E	F	F	F
Małopolskie	A	B	A	A	A	B	B	B	B
Mazowieckie	E	H	H	A	B	B	B	B	B
Opolskie	G	G	G	G	G	G	G	G	G
Podkarpackie	A	A	A	A	A	B	B	B	B
Podlaskie	F	F	G	F	A	E	B	F	F
Pomorskie	A	A	A	A	A	B	A	A	A
Śląskie	G	G	G	G	G	G	H	F	F
Świętokrzyskie	E	F	F	F	F	E	E	E	E
Warmińsko-mazurskie	A	A	A	A	A	A	B	A	A
Wielkopolskie	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Zachodniopomorskie	A	A	A	A	A	B	B	E	E
Polska	G	G	H	H	A	A	A	A	H

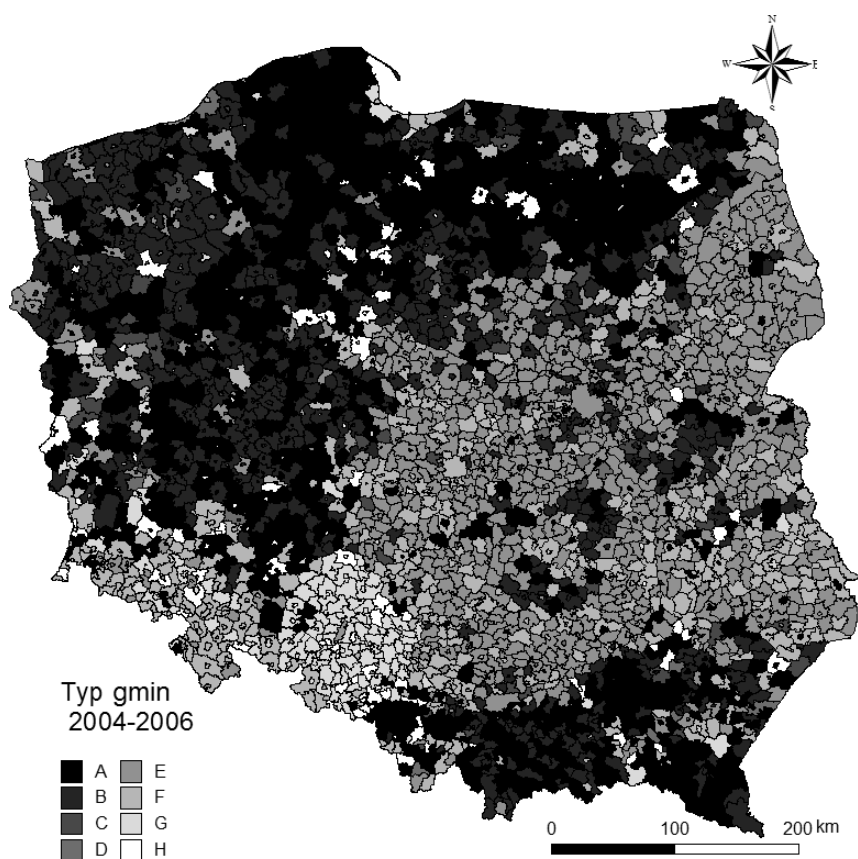
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z przeprowadzonej typologii wynika, że w 2012 r. Polska należała do typu H, oznaczającego ubytek ludności spowodowany emigracją.

Schodząc do poziomu województw można zauważyć, że w siedmiu jednostkach odnotowano przyrost ludności, a w dziewięciu jej ubytek. Zarówno przyrost, jak i ubytek ludności spowodowany był w większości przez ruch naturalny. W 2012 r. województwa: małopolskie, mazowieckie i podkarpackie miały najbardziej korzystną sytuację, ponieważ odnotowano w nich dodatnie wartości przyrostu naturalnego oraz migracyjnego (typ B). W kolejnych województwach,

tj.: lubuskim, pomorskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim, również korzystnie przedstawiała się relacja między badanymi składnikami, ponieważ odnotowano przyrost ludności spowodowany dominacją przyrostu naturalnego nad emigracją (typ A). W pozostałych województwach zaś zaobserwowano ubytek liczby ludności, spowodowany głównie przez ubytek naturalny. Do typu F należały województwa: dolnośląskie, lubelskie, łódzkie, podlaskie, śląskie. Dominująca rola migracji zagranicznych ujawniła się w przypadku województwa opolskiego (typ G), które charakteryzowało się długimi tradycjami emigracyjnymi, oraz kujawsko-pomorskiego (typ H), w którym emigracja przewyższyła przyrost naturalny w 2012 r. po raz pierwszy od 2006 r.

Rys. 4. Typologia gmin pod kątem przyrostu naturalnego i migracji zagranicznych w latach 2004-2006 (średnia)

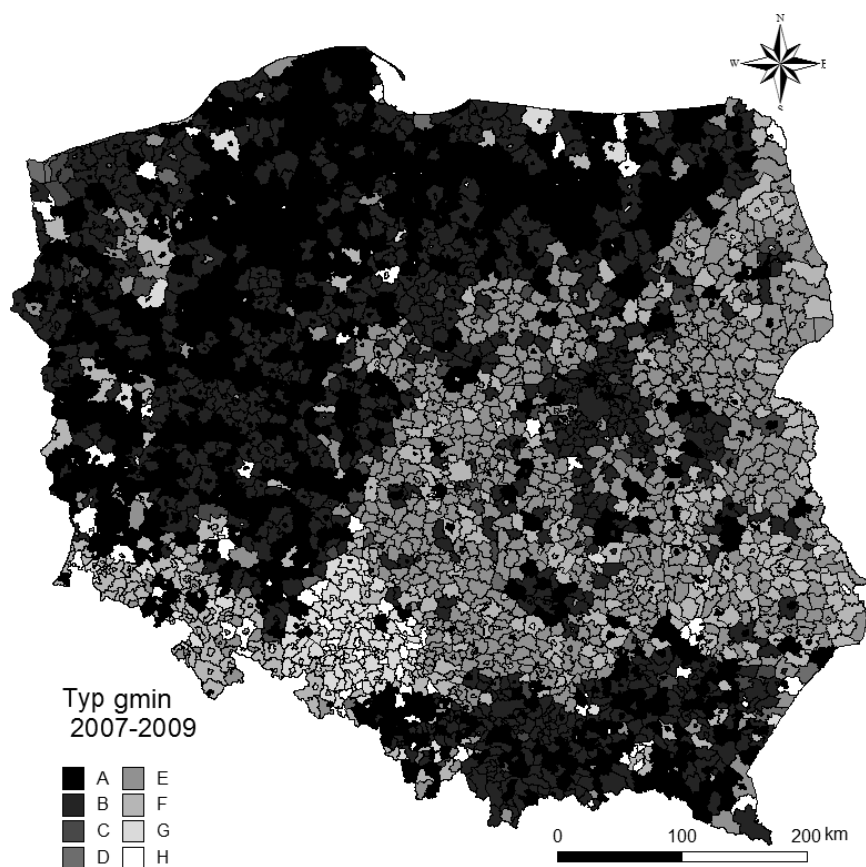
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przeprowadzona szczegółowa typologia wg gmin dla pierwszego okresu, tj. 2004-2006, wykazała natomiast podział Polski na dwa typy obszarów. Pierwszy z nich to tereny charakteryzujące się przyrostem ludności, spowodowanym głównie przez przyrost naturalny. Do tego typu należały gminy położone na Ziemiach Odzyskanych, wokół dużych miast oraz w województwach małopolskim i podkarpackim. Z kolei drugi typ obszarów – o ubytku ludności – zaobserwowano w gminach wiejskich ciągnących się pasem od Sudetów, przez Opolszczyznę, Górny Śląsk, Kielecczyznę po Podlasie i Lubelszczyznę (rys. 4). Ubytek ludności w tych gminach był spowodowany głównie przez przewagę ujemnego salda migracji nad ubytkiem migracyjnym (typ G). W okresie tym skala emigracji była najwyższa, ponieważ osoby, które pracowały za granicą z racji ustawy o tzw. podwójnym opodatkowaniu, były zobligowane do płacenia należności w miejscu pracy oraz w kraju zameldowania [Grabowska-Lusińska i Okólski, 2009]. Aby tego uniknąć część osób postanowiła wymeldować się z pobytu stałego.

W drugim badanym podokresie, tj. 2007-2009, nastąpił spadek wymeldowań za granicę, co wynikało z jednej strony z kryzysu gospodarczego i spadku popytu na pracę cudzoziemskich pracowników za granicą, z drugiej strony przestała obowiązywać ustawa o tzw. podwójnym opodatkowaniu. W konsekwencji osoby pracujące za granicą nie musiały wymeldowywać się z pobytu stałego, przez co skala rejestrowanych wyjazdów była dużo niższa niż w rzeczywistości.

W badanym okresie nastąpiły niewielkie zmiany w przestrzennym rozmieszczeniu wyróżnionych typów. Przyrost ludności, spowodowany głównie przewagą przyrostu naturalnego nad emigracją, w dalszym ciągu utrzymywał się w większości gmin województw warmińsko-mazurskiego, pomorskiego, wielkopolskiego oraz małopolskiego i podkarpackiego. Znacząco wzrosła rola przyrostu także w przypadku gmin położonych wokół Warszawy (rys. 5).

Na terenie Sudetów większość gmin zaliczono natomiast do typu F. Niezmienna sytuacja występowała w województwach opolskim i śląskim, gdzie w dalszym ciągu przeważały gminy zakwalifikowane do typu E i F. Z kolei w województwie podlaskim zanotowano wzrost liczby gmin, w których rola migracji zagranicznych nie była tak istotna w kształtowaniu przyrostu ludności (dominowały typy C i D).

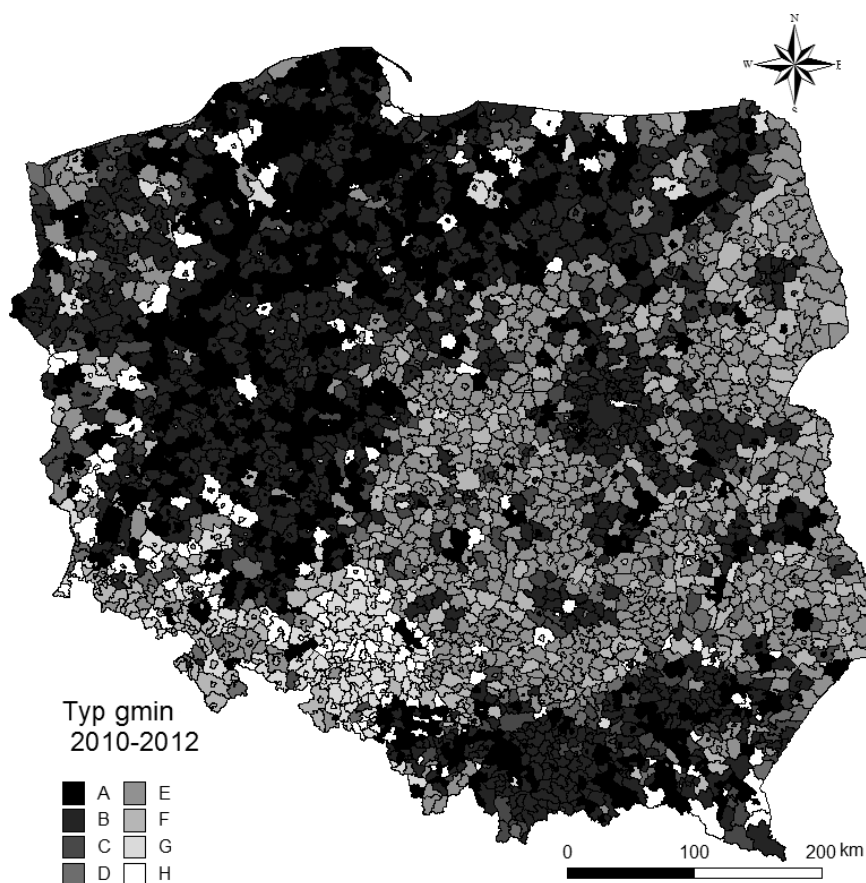

Rys. 5. Typologia gmin pod kątem przyrostu naturalnego i migracji zagranicznych w latach 2007-2009 (średnia)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ostatnim analizowanym okresie, tj. 2010-2012, czyli po kryzysie ekonomicznym, zaobserwowano wzrost ogólnej liczby wymeldowań z pobytu stałego z Polski. Nic więc dziwnego, że rola emigracji w kształtowaniu przyrostu ludności wzrosła. Niezmiennie gminy w województwach warmińsko-mazurskim, pomorskim, kujawsko-pomorskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim oraz na południu w małopolskim i podkarpackim zaliczono do typów A lub B.

Ubytek ludności w dalszym ciągu występował natomiast w pasie gmin od Sudetów, poprzez centralną Polskę, po Podlasie i Lubelszczyznę. Warto dodać, że w tym czasie większość gmin w województwie opolskim przeszła do typu H, który oznacza dominację emigracji nad dodatnim przyrostem naturalnym. Pozostałe regiony konsekwentnie w większości przynależały do typu E i F (rys. 6).

Rys. 6. Typologia gmin pod kątem przyrostu naturalnego i migracji zagranicznych w latach 2010-2012 (średnia)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podsumowanie

Z przeprowadzonych badań wynika, że po akcesji Polski do Unii Europejskiej nastąpił gwałtowny odpływ ludności za granicę na pobyt stały zwłaszcza z tych obszarów kraju, które nie miały dotychczas wykształconych silnych sieci migracyjnych (środkowa i wschodnia Polska). Regionami, które niezmiennie wysyłają największą liczbę emigrantów, są województwa śląskie i opolskie.

Ponadto badania wykazały nieznaczny wpływ permanentnych migracji zagranicznych na zmiany zaludnienia w gminach Ziemi Odzyskanych oraz województw małopolskiego i podkarpackiego, gdzie były one niwelowane przyro-

stem naturalnym. Niekorzystny wpływ migracji zagranicznych odnotowano w gminach leżących w pasie od województwa dolnośląskiego, przez opolskie, śląskie, świętokrzyskie, po podlaskie i lubelskie. Tereny te od kilkadziesiąt lat traciły ludność w wyniku naturalnych procesów starzenia się populacji oraz emigracji. Procesy depopulacyjne dodatkowo nasiliły się po 2004 r., kiedy wyjechała spora część osób z tych terenów. Można więc przypuszczać, że powstałe w ten sposób nowe sieci migracyjne będą z kolei podstawą do występowania następnych wyjazdów. Dodatkowo proces zwany „łańcuchem migracyjnym” będzie zwiększał skalę wyjazdów całych rodzin, zwłaszcza na terenach, które mają długie tradycje migracyjne. Dlatego tereny te należy objąć szczególną troską i wprowadzić narzędzia służące poprawie sytuacji demograficznej tych obszarów.

Literatura

- Długosz Z. (2012), *Wybrane przestrzenne aspekty trwałych migracji zagranicznych ludności w Polsce w okresie transformacji*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, Katowice.
- Drinkwater S., Eade J., Garapich M.P. (2006), *Poles Apart? EU Enlargement and the Labour Market Outcomes of Immigrants in the UK*, IZA Discussion Papers 2410, Bonn.
- Grabowska-Lusińska I., Okólski M. (2009), *Emigracja ostatnia?* Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009.
- Jędrzejczyk D. (2001), *Podstawy geografii ludności*, Dialog, Warszawa.
- Jończy R., Rokita-Poskart D. (2012), *Wpływ zagranicznych migracji zarobkowych na sytuację społeczno-demograficzną województwa opolskiego*, ROPS, Opole.
- Kaczmarczyk P. (2005), *Migracje zarobkowe Polaków w dobie przemian*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Kłós B. (2006), *Migracje zarobkowe Polaków do krajów Unii Europejskiej*, Infos, Biuro Analiz Sejmowych, Warszawa.
- Runge J. (2007), *Metody badań w geografii społeczno-ekonomicznej – elementy metodologii, wybrane narzędzia badawcze*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Śleszyński P. (2006), *Zmiany emigracji z Polski według oficjalnych statystyk w ujęciu przestrzennym po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej*, Biuletyn Migracyjny – Dodatek, 10, Ośrodek Badań nad Migracjami UW, Warszawa.

INFLUENCE OF PERMANENT INTERNATIONAL MIGRATION ON REGIONAL POPULATION CHANGES IN POLAND

Summary: The aim of this study was to determine impact of permanent international migration on spatial population change in Poland between 2004-2012. The data, provided by Central Statistical Office in Poland, about number of permanent migrants in local authorities (gminy) were used in this research.

To achieve this objective, a number of research methods were used, and a typology was created for the relationship between the vital statistics and international net migration for permanent residence for the average values of birth rates and net migration for the three time sections 2004-2006, 2007-2009, 2010-2012.

Studies have shown a negligible impact of permanent international migration on population changes in the municipalities in the Recovered Territories and the voivodeships of Malopolska and Podkarpackie, where they were offset by birth rates. In contrast, the negative impact of permanent migration was recorded in the municipalities located along the line stretching from Lower Silesia through Opole, Silesian, Świętokrzyskie, Podlasie and Lublin voivodeships. Loss of population has been observed in these areas for decades, due to natural ageing of population and emigration. Depopulation processes intensified after 2004, when a big part of the population left these areas. We can therefore assume that any resulting new migration networks will, in turn, become.

Keywords: permanent international migration, migration typology, Poland.